

njegov oče. Učiteljšče je dovršil leta 1910. v Ljubljani, usposobljenostni izpit je napravil leta 1912. in bil stalno nameščen leta 1914. Služboval je v Mirni peči, na Primorskem pri Litiji in v Rakitni. Pokojni tovariš je bil takoj ob izbruhu vojne poklican pod orožje. Bojeval se je na galitski fronti, potem na Tirolskem in sedaj ga je doletela usoda ob soški fronti. — Naš Srečko je bil vnet in neumorno delaven učitelj, ves goreč za svoj stan, za srečo in omiko slovenske mladine; njegovo mlado življenje je obetalo najlepše plodove. Preden je mogel razviti svoje mnogo obetajoče delovanje, je legel v hladni grob tam na trdih kraških tleh. Ljudstvo ga je povsod, kjer je služboval, jako čislalo in rado imelo. Po blagem pokojniku žaluje mlada žena — poročil se je bil šele meseca marca lanskega leta z tovarišico Minko Urbančičevo — starši, brat in sestre. Vsem naše sožalje! Zvestemu tovarišu, junaškemu slovenskemu učitelju ostani vekoviti spomin v naših srcih!

POOSTRENA POMORSKA VOJNA.

Centralni državi sta segli po skrajnih vojnih sredstvih. Od 1. februarja naprej bodo podmorski čolni brez prizanašanja, brez usmiljenja potopili vsako sovražno in nevtralnno ladjo, ki se bo skušala približati angleškim, francoskim in italijanskim pristaniščem. Od tedaj se torej Anglija, Francija in Italija odrezane od morja. Dovož živil, premoga in municije je ententi izpodvezan. Avstrija in Nemčija sta segli po tem skrajnem sredstvu, da skrajšata grozote vojne. V tem smislu sta poslali vsem nevtralnim državam noto, kjer sta raztolmačili svoj usodepolni korak.

DIPLOMATIČNE ZVEZE MED AMERIKO IN NEMČIJO PREKINJENE.

Amerika je prva odgovorila na noto, s katero so centralne države sporočile nevtralcem, da prično s 1. februarjem poostreno podmorsko vojno, odgovorila s prelomom diplomatskih zvez z Nemčijo. Predsednik Wilson je to sporočil kongresu in spomnil v svojem sporočilu na ameriško noto Nemčiji z dne 8. aprila 1916 po torpediranju »Sussex«. V tej noti so Združene države grozile Nemčiji: »Ako se namerava cesarska vlada še nadalje neusmiljeno in brez razločka s podmorskimi čolni bojevati proti trgovskim ladjam, ne ozirajoč se na to, kar smatrajo Združene države za svete in nesporne zakone mednarodnega prava in za splošno priznane postavbe humanitete, bo ameriška vlada končno prisiljena sklepati, da ji preostaja le še ena pot, po kateri more kreniti. Ako nemška vlada takoj ne opusti sedanjih metod podmorskega boja proti potniškim in tovarnim ladjam, ne preostaja Združenim državam ničesar drugega, kakor da popolnoma prekine diplomatske zveze z Nemčijo.« Nemčija je dala na to precizno izjavo zadovoljiv odgovor in Amerika je sprejela nemške obljube. Ker pa sta sedaj centralni državi pričeli brezobzirno podmorsko vojno, je uresničila Amerika svojo grožnjo, prekinila diplomatske zveze z Nemčijo, odpoklicala svojega veleposlanika Gerarda iz Berlina, izročila nemškemu veleposlaniku grofu Bernstorffu potne listine in zaplenila vse nemške ladje, ki se nahajajo v ameriških pristaniščih. Poslala je obenem vsem nevtralcem noto, v kateri jih pozivlja, naj tudi one prekinejo diplomatske zveze z Nemčijo. Amerika je najela veliko vojno posojilo in se sploh pripravlja z vso naglico na vojno. Tako stojimo — ne pred mirom, temveč pred novimi napovedmi vojne.

so pa kaj malo znane in vsakdo ve naštevati le njih »grehe«, za njih dobre lastnosti se pa ne meni. Zato se je odločil naš avtor v podrobnih opisih obdelati njih življenje in pri tej priliki še posebno opozoriti na njih dobro stran. Ker še nimamo posebne knjige, ki bi se bavila podrobno z ornitologijo, je avtor priobčil v splošnem delu seznam najvažnejšega ornitološkega in oologičnega slovstva in kratka navodila za proučevanje ptic.

Kolikor moremo povzeti iz knjige same in priloženega lista, namerava dr. Ponebšek opisati vse evropske ptice roparice, ki jih v biološkem smislu združuje pod skupnim naslovom ujede, stistematično jih pa v smislu novejših raziskovanj stroglo loči v dva razreda. Zato je tudi delo ločeno v dva dela: I. del Sove, ki leži pravkar pred nami, in II. del Kragulji, ki ga pisatelj že pripravlja. V I. delu so opisane vse evropske sove, izmed teh gnezdi na Kranjskem 10 vrst. Opis vsake vrste nam priča, kako skrbno in s kako ljubeznijo je bil pisatelj pri delu in koliko truda mu je žrtvoval.

NOVA PREBIRANJA ZA LETNIKE 1872—1891.

Uradno razglašajo, da se bodo vršila v času od 3. do 28. marca nova prebiranja črnovojniških letnikov 1872. do 1891. K prebiranju morajo priti vsi, ki so bili pri prejšnjih prebiranjih spoznani za nesposobne, pa tudi tisti, ki so bili pri prezentaciji ali pozneje iz vojaške službe odpušteni. Izvzeti so: 1. tisti, ki se itak nahajajo v aktivni črnovojniški službi; 2. ki so od črnovojniške službe še sedaj veljavno oproščeni; 3. vojaški gašisti v pokoju ali v razmerju »izven službe«; 4. ki so bili šele po 30. novembru 1916 potom superabitracije iz vojaške službe odpušteni oziroma kot črnovojniki poslani na dopust; 5. invalidi, nahajajoči se v vojaških oskrbovalnih zavodih; 6. ki so bili kot popolnoma nesposobni že svoj čas iz asistentnih seznamov črtani ali katerim se je pozneje izstavil certifikat o oprostitvi od črnovojniške službe ali pa črnovojniška odpustnica; imejtelji enostavnih potrdil, da so za vsako črnovojniško službo nesposobni, niso oproščeni pregledovanja; 7. ki imajo take hibe, da so za črnovojniško službo z orožjem očitno nesposobni, ako je to pred pregledovalno komisijo dokazano. Epileptiki pa morajo priti osebno k pregledovanju ter prinesiti seboj izpričevalo o svoji boleznii. Vsi, ki so dolžni priti k pregledovanju, se morajo najpozneje do 15. t. m. prijaviti pri uradu dotične občine, v kateri prebivajo v času objave tega razglašja.

Poravnajte staro in obnovite novo naročnino!

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Gojenke II. oddelka Christofovega zavoda, 12 K 54 vin.; I. Končina, učiteljica v Rakitni, 5 K; Jos. Prijatelj, c. kr. vadniški učitelj v Gorici, 10 K; Štefan Schein, 10 K; učiteljstvo deške ljudske šole v Trnovem na Notranjskem nabralo za »Daritvene dneve« 728 K 99 vin.; na isti šoli tedenska zbirka v zadnjih treh mesecih 1916. leta, 84 K 81 vin.; skupaj 851 K 34 vin.

V zadnji številki izkazanih 235.546 K 76 v. Danes izkazanih 851 »34«

Doslej nabranih 236.398 K 10 v.

V. VOJNO POSOJILLO.

Mestna ljudska šola v Sv. Križu pri Trstu, 4150 K; c. kr. pripravnica za srednje šole v Trstu, 1150 K; mestna ljudska šola na Opčinah, 700 K; slovenska mestna ljudska šola na Vrdeli pri Trstu, 300 K; slovenska mestna ljudska šola v Rojani, 150 K; II. mestna deška ljudska šola v Ljubljani, s posredovanjem šolskega vodstva in učiteljstva, 21.000 K; s posredovanjem tovariša Pavla Plesničarja v Ajdovščini kot pooblaščenca c. kr. vdovskega in sirotinskega sklada ter goriškega c. kr. okrajnega glavarstva podpisanih v ajdovskem sodnem okraju na V. avstrijsko vojno posojilo 265.700 K; tovariš Rudolf Horvat, nadučitelj na deški ljud. šoli v Trnovem na Notranjskem priigral oziroma posredoval za V. vojno posojilo, 14.000 K (med temi podpisala ondodna učiteljica Ana Dovganova 100 K); skupaj 307.150 K.

V zadnji številki izkazanih 292.807 K Danes izkazanih 307.150 »

Skupaj V. vojno posojilo 599.957 K

SREDNJE ŠOLE.

Gospa Vera dr. Bezjakova, soproga c. kr. deželnega šolskega nadzornika v Ljubljani, 20 K; učiteljski zbor c. kr. višje realne v Idriji, 22 K 74 vin.; skupaj 42 K 74 vin.

Doslej izkazanih 46.054 K 11 v. Danes izkazanih 42 »74«

Skupaj 46.096 K 85 v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«: Za »Rdeči križ« itd. 236.398 K 10 v. III. vojno posojilo 278.848 »69« IV. vojno posojilo 2.759.338 »—« V. vojno posojilo 599.957 »—« Srednje šole 46.096 »85«

Končna vsota 3.920.638 K 64 v.

Panem et circenses.

Mnogo laskavih besed v pohvalo svojega marljivega delovanja za vojno posojila, za »Rdeči križ« in za druge vojno-pomožne svrhe je že slišalo ljudskošolsko učiteljstvo za časa te vojne. Kako lepe besede smo čuli iz cesarskega Dunaja! Z visokih mest so nam zatrjevali, da se klanjajo našemu delu in da nam hvaležnost vseh »dvigne neminljiv spomenik v dvorih slave te vojne«. Zares lepe besede, ki morajo vzpodbuditi vsakega, da se še marljivejše poprime dela in še več stori v občo korist. A učiteljstvo ne more živeti samo od lepo ubranih besed, tudi ono mora imeti kruha. V resnici pa živi učiteljstvo sedaj v hudem pomanjkanju in strada s svojimi družinami v pravem pomenu besede. Saj mesečna plača nekaterih učiteljev ne zadostuje za par črevljev. Če se temu učiteljstvu prav kmalu in izdatno ne odpomore, ne bo moglo nič več vršiti svojega posla v šoli, ne izven nje. V skrajni sili in potrebi kliče slovensko učiteljstvo: panem! circenses pustimo ob strani, a merodajni krogi maše ušesa ter pode učiteljstvo izpred vrat, ko prosi pomoči. V kako obupnem položaju se nahaja tolminsko učiteljstvo, ki je ostalo na svojih službenih mestih, nam pojasnjuje prošnja »Tolmiskega učiteljskega društva«, ki prosi nujne pomoči pri goriškem deželnem odboru. Prošnja se glasi:

Slavni deželni odbor!

Pred 10. meseci je učiteljstvo našega okraja predložilo inštančnim potom c. kr. vladi prošnjo za draginjsko doklado. Učiteljstvo je željno pričakovalo ugodne rešitve orpavičene prošnje, ki ji je bila po izjavi nekaterih gospodov poslancev c. kr. vlada tudi naklonjena.

Skoraj vse leto je preteklo, preden je bila prošnja rešena, a rešena tako, da je bilo učiteljstvo zopet bridko razočarano.

C. kr. vlada je odbila prošnjo z motivacijo, da neče ustvariti preudca s podelitvijo draginjske doklade ljudskošolskemu učiteljstvu.

Goriško učiteljstvo je v sili in bedi trkalo na vsa vrata, za katerimi bivajo činitelji, ki so dolžni skrbeti za vzgojitelje naroda, za ono učiteljsko osebo, ki vrši v sedanjih resnih časih vestno svojo dolžnost.

Učiteljstvo ne deluje le v šoli, marveč deluje v obilni meri tudi zunaj šole z nabiranjem prispevkov za »Rdeči križ«, za »Vojno posojilo« in druge človekoljubne ustanove; dalje nabira s šolsko mladino razno blago in potrebščine za armado i. t. d.

Delo je pisano z globokim umovanjem prirodnoznanstvenega gibanja in domoznanstvenega proučevanja. Zato ne bi smelo manjkati v knjižici nobenega šolskega vodstva in nobenega lovca in ljubitelja prirada sploh. In v smislu pisatelja bo, ako končno tudi na tem mestu omenimo, da so vse na Kranjskem živeče sove, izvzemši velike uharice in kozače, gospodarsko koristne. Poslednja je itak redka gnezdila pri nas in o veliki uharici pravi Ponebšek, da kdor hoče združiti prijetno s koristnim, naj opusti popolnoma pokončevanje starih sov, zato pa naj vzame vsako drugo leto mladiče, ki se prav lahko spravijo v denar. Tako bo obvaroval svoje lovišče pred preštevilnim zarodom velike uharice, vrsto samo pa ne bo izpostavil popolnemu uničenju. Ne preganjajmo po nepotrebnem koristnih sov, proučujmo in spoznavajmo jih!

Uvodna slika in podoba med besedilom nam kažejo pri nas živeče sove. Na sedmih prilogah so reproducirane v krasni izvedbi noge vseh opisanih svojih vrst.

In temu učiteljstvu so se zdaj zaprla tudi vrata c. kr. vlade, pred katerimi je z vso gotovostjo pričakovalo pomoči. Redko se pripeti beraču, da je odgnan brez podpore, a učiteljstvo, ki se zdaj bolj kot katerikoli drugi stan žrtvuje za narod in domovino, je bilo praznih rok zavrženo izpred vrat onih činiteljev, ki so dolžni skrbeti za to, da učiteljstvo in njihove družine ne stradajo.

Učiteljstvo vseh kronovin v Avstriji je bilo že pred vojno bolje situirano nego goriško in prejema zdaj poleg boljše plače še najmanj 25% draginjske doklade. Ogrsko ljudskošolsko učiteljstvo bo prejelo v tekočem letu za vsako učno osebo po 600 K draginjske doklade.

Ali naj le učiteljstvo nesrečne goriške kronovine še nadalje strada?!

Mnogo učiteljskih oseb naše dežele služi zdaj po begunskih taboriščih, za te je razmeroma dobro preskrbljeno, ker dobivajo poleg brezplačnega stanovanja in hrane, še svoje plače in zraven te še 80 K mesečne doklade.

Le učiteljstvo, ki je ostalo na svojih službenih mestih v domovini, ki je z delom bolj obloženo, nego ono v begunskih taborih, ki je bolj izpostavljeno grozotam vojne, ker deluje in živi v bližini sovražne fronte, le na to učiteljstvo se je pozabilo, le-to naj še nadalje strada. Ali je to mogoče?

Vsi državni uslužbenci od najvišjega do najnižjega, vsi uslužbenci deželnega odbora in mestnih magistratov uživajo času primerne draginjske doklade.

Pač, tudi goriško učiteljstvo je za leto 1915. in 1916. dobilo draginjsko doklado in sicer dnevno od 50 do 70 vinarjev. Ali ni to ironija? Zdaj ko so živila desetkrat dražja, ko se je obleka in obuvala zvišala v ceni za več nego 100%, zdaj v teh časih ne zadostuje učiteljski družini 50 do 70 borih vinarjev draginjske doklade. — Marsikateri učitelj ne more več šolati svojega sina ali hčere, mnogo je takih, ki ne morejo svojim otrokom preskrbeti potrebne obleke in obuvala, a so tudi take učiteljske družine, ki naravnost stradajo. — Beda med goriškim učiteljstvom je velika in skrajni čas je, da se temu odpomore.

V ta namen se podpisano učiteljsko društvo obrne do slavnega deželnega odbora s prošnjo, da isti ukrene brez odlašanja potrebno, da dobi tudi učiteljstvo goriške kronovine času primerno draginjsko doklado. Upamo, da ta prošnja ne bo zavržena z motivacijo, da slavni deželni odbor nima potrebnih sredstev za kritje teh stroškov. Gospodje pri slavnem deželnem odboru, podprite Vaše simpatije do učiteljstva, vsaj v teh težkih časih, tudi z dejanji!

Ako se to kmalu ne zgodi, bode učiteljstvo prisiljeno, vsled neznosnih draginjskih razmer, poiskati si zavetišča v begunskih taboriščih.

Za »Tolmisko učiteljsko društvo« na Slapu, dne 21. prosinca 1917.

Jos. Rakovšek l. r., Fr. Kašca l. r., predsednik.

Dostavek:

Tovariš Pahor iz Sežane mi je sporočil, da je tudi sežansko učiteljsko društvo vložilo 26. novembra pr. l. prošnjo za draginjsko doklado, kar je tudi tovariš Križman storil v imenu vsega goriškega učiteljstva. Ker so menda vse te prošnje zavržene, ne preostaja drugega, nego zopet zahtevati naj se nam da času primerno draginjsko doklado. Ako nimajo naš kruhodajalci sredstev, naj pa šole zaprosijo, da ne pogine za lakoto. Vsako akcijo v tem oziru naj se objavi v »Učiteljskem Tovarišu«, da bo učiteljstvo informirano. Fr. K.

Za splošno določanje sov je objavil avtor določilni ključ po Reichenowu, prilogan je dodana določilna preglednica po Hennickeju. Obedve preglednici sta točni in jasni ter bosta vsakomur zelo dobro služili.

»Naše ujede« so za vse prav toplega priporočila vredne. Zanimcem bodo pričale, da smo tudi v teh težkih časih, skrbec za razvoj našega znanstva, posvečali kulturnim težnjam na roda vso potrebno pozornost.

Milan Lovič.

To in ono izza preteklih dni.

IX.

Učiteljstvo brez organizacije bi bilo mrtvo telo. Neorganizovan učitelj ne spada v sedanji čas. O tem dalje izgovljati besede, bi bila potrata časa. — Vsak za veden član učiteljskega stana mora biti ud kakega strokovnega društva. To n